

end kan se ud — den er i Overensstemmelse med Præsteforeningens Ønske —, maaske ikke betyder et Fremskridt, men snarere et Tilbageskridt og i hvert Fald kommer til at binde den parlamentariske Ministers Haand stærkere, end han vilde blive bundet af det oprindelige Lovforslags Bestemmelser.

Saa er der det, man har kaldt Véntilen, Ændringsforslaget ganske vist ikke fra hele Venstre, men fra tre Venstremedlemmer om Stiftsbaandsløsning. Det er rigtigt nok, at det har altid været en god Tradition her i Tinget, at hver Gang man gav en Rettighed for et kirkeligt Flertal, sørgede man samtidig for at yde Mindretallene en tilsvarende Beskyttelse. Det har altid været en god kirkelig Tradition her i Tinget; men det forekommer ikke os fra vor Side, at det Forslag, der her stilles, yder tilstrækkelig Beskyttelse. For det første skal de nærmere Enkeltheder ved denne Stiftsbaandsløsning fastsættes, ikke af os, men ved kongelig Anordning. Det er en Vej, vi fra frisindet Side altid har været meget betænkelige ved at indslaa paa det kirkepolitiske Omraade — altid. Vi husker, hvilken Harme det vakte i politiske Kredse i Befolkningen, da der blev etableret et Bisperaad ved kongelig Forordning. Efter Systemskiftet i 1901 var det en af Venstres første Gerninger at faa det ud af Verden. Men dernæst kræves til Stiftsbaandsløsning Enighed mellem Præsten og $\frac{3}{4}$ af Menigheden. Denne kvalificerede Majoritet kan vi heller ikke sympatisere med. Og endelig kan det, hvis virkelig Tendensen i Lovforslaget føres ud i Livet og faar Virkninger, let forme sig saadan, at der i alt Fald i Løbet af en Del Aar overhovedet ikke bliver nogen frisindet Biskop at løse Stiftsbaand til, og hvad hjælper det saa? Dette Ændringsforslag kan altsaa ikke tilfredsstille os, og trods det, at man nu bringer Lovforslagets Titel mere i Overensstemmelse med Indholdet, end den var ved første Behandling, maa vi se paa det ganske, som vi saa paa det oprindelige Lovforslag, saa selv med disse Forandringer kan det paa ingen Maade faa vore Stemmer.

Det er efter min Mening Hovedloven i Komplekset. Det er Nøgleloven. Med dette Lovforslag foretager man for Alvor det længe forberedte Brud med den hidtidige kirkepolitiske Tradition i den danske Rigsdag og Regering. Det fremgaar bl. a. af en Sammenligning mellem Venstres gamle Program og det, der her foreslaas. Jeg har her Dansk Folketidende, Sofus Høgsbros bekendte Blad, fra 1872 med det forenede Venstres Program af 23. Marts 1872. Det er for ganske nylig 50 Aar siden, det gamle Venstres gamle Pro-

gram kunde holde 50 Aars Jubilæum. Jeg har ikke lagt Mærke til, at en eneste Venstremand eller et eneste Venstreblad har erindret dette Jubilæum. Jeg har ikke set dette Program optrykt i et Venstreblad. Det er underligt. Naar vi Socialdemokrater kan fejre en saadan stolt Mærkedag som vort 50 Aars Jubilæum, saa iordyber vi os i Erindringen, saa besjæles vi af Kærlighed og Begejstring for vor Ungdomstid, for vort Partis Ungdom. Vi trykker alt op, vi kan faa trykt fra den Tid, vi gennemstøver Arkiverne, vi taler med de gamle og faar deres personlige Erindringer frem..... (Afbyrdelse af *Johannes Lou*: Marott!). Jeg ved ikke, hvad han har med Socialdemokratiets Ungdomstid at gøre, jeg synes, det var en temmelig malplaceret Afbyrdelse. Men for øvrigt kan man jo godt, naar man fejrer sit Partis Historie, ogsaa mindes dem, der, hvilken Nytte de end gjorde længe, dog til sidst svigtede, og det er vel derfor, Venstre ikke bryder sig om at mindes sin Ungdom og sin Fortid, thi naar de skal gennemgaa Partiets Historie, bliver Listen over alle deres Marodører saa uendelig lang. Det er i hvert Fald betegnende, at Venstre ganske har glemt dette Jubilæum, Venstre, som man har kaldt det historiske Venstre, det skulde være et historisk Parti mere end noget andet Parti — og det er sandelig for saa vidt ogsaa ved at blive et historisk Parti, næsten et forhistorisk Parti.

I dette Venstres Program af 23. Marts 1872 findes der følgende betydningsfulde Afsnit om Kirkepolitik: „Rigsdagens fulde Lovgivningsmyndighed ogsaa i kirkelige Sager bør ubetinget opretholdes i samme Omfang som hidtil.“ (*Kirkeministeren* [J. C. Christensen]: Ja). Ja: „Rigsdagens fulde Lovgivningsmyndighed ogsaa i kirkelige Sager“. „Friheden indenfor Folkekirken bør ved Lov yderligere udvides og befæstes. Folkekirkens Præster sættes paa fast Løn; Anvendelsen af de til deres Lønning hidtil henlagte Midler undergives den lovgivende Magts nærmere Bestemmelse.“ (*Kirkeministeren* [J. C. Christensen]: Ja). . . . „den lovgivende Magts nærmere Bestemmelse. Ved Ansættelse af Præsterne bør der gives Menighederne en afgørende Indflydelse.“ (*Kirkeministeren* [J. C. Christensen]: Ja. Menighederne!). Ja. Menighederne! „Valgmenigheden bør anerkendes som et vedvarende Led i den folkekirkelige Ordning; Betingelserne for dens Dannelse bør væsentlig lettes, navnlig med Hensyn til Valg af Præster og Brug af Kirker.“

Saa mange var Ordene! Af dette er gennemført en Del. Men der findes i dette